

TINI SAUVON ANIMAATIOITA

Ohjaus: Tini Sauvo

Maa: Suomi

Ikäraja: S

Kesto: 45 min.

Genre: animaatio

Levittäjä: Suomen Elokuvakontakti

Lyhytelokuvapaketti 1

Elokuvia levittää Suomen elokuvakontakti ry.
Pohjoisranta 20 B 23, 00170 Helsinki
puh. (09) 612 9720, filmcont@elokuvakontakti.fi,
www.elokuvakontakti.fi

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu
varhaiskasvatukseen.

VIHJEITÄ ELOKUVIEN KÄSITTELYYN

Seuraavat ohjeet voi yhdistää kaikkiin animaatiopakettien elokuviin. Oman animaation tekeminen on lapsista hauskaa, hiukan kuin taikaa...

1. Lapset voivat keksiä itse tarinoita tai aikuinen voi lukea niitä heille. Kuultu mielikuva piirretään. Kun kuva on valmis, on vuorossa sen liikkuvaksi tekeminen..

2. Tehdään kuvan liikkumista havainnollistava plärä ja muita animaatioleluja www.koulukino.fi sivuilla olevan linkkilistan kautta pääsee filmihillosivuille. Opettajalle osiossa on hyvä elokuvan salaisuuksiin perehdyttävä Noin kymmenen askelta elokuvaan -materiaali. Samalta filmihillo-sivulta pääsee myös tutustumaan animaation tekemiseen.

3. Zoetrooppi
Zoetrooppi on 1830-luvulla kehitetty "liikelelu", jossa on pyörivä kuvarumpu. Rummun sisään asetetaan kuvanauha, jonka kuvat rumpua pyöritettäessä muodostavat liikkuvan kuvasarjan, animaation.

Zoetrooppi-pakettiin kuuluvat

- * zoetrooppi eli pyörivä kuvarumpu jalustoineen
- * kolme valmista kuvaliuskaa
- * ruudutettu liuska, johon voit suunnitella oman animaatiosi.

Paketin mukana saat pienen opasvihkosen, joka sisältää tietoa elokuvan historiasta ja elokuvaopetuksessa käytettävistä, zoetroopin kaltaisista liikeleluista. Vihkosesta löytyy myös käytännön vinkkejä opetukseen.

Tilaukset ja tiedustelut:
Mediakasvatuskeskus Metka
Osoite: PL 95, 00601 Helsinki
Katuosoite: Koskelantie 38, 00610 Helsinki
Toiminnanjohtaja Tuija Westerholm
puh. 040 593 5963.

4. Kuulostellaan elokuvien ääniä
a) Lapset saavat keksiä pienissä ryhmissä millaisia ääniä he haluavat äänittää esim. kävelyn kopse, hampaiden harjaus, kurlaaminen, vessan veto yms. Nauhoitetaan 5-10 eri asiaa. Soitetaan äänet muille ja heidän on arvitettava, mikä ääni on kyseessä. Ääniin voi

myös liittää kuvia. Arvausleikissä kuva ja ääni täytyy yhdistää.

b) Äänitetään tapahtumasarjoja. Mietitään millaisesta tapahtumasta voisi saada tarinan pelkkien äänien avulla. Esim. aamutoimet alkaen herätyskellon pirinästä päättyen oven kolahdukseen, kun lähdetään ulos.

Myyrän aarre

Ohj. Tini Sauvo / 2001 / 10 min.

Yksinäinen myyrä toivoo aarteekseen ikiomaa tähteä. Eräänä iltana se näkee tähden putoavan metsään ja lähtee etsimään sitä. Matkalla se kohtaa muita eläimiä aarteineen: päästäiset ihailevat helminauhaa, sauikko leikkii kultakolikoilla rantavedessä. Nuotion ympärillä istuva iloinen joukko pyytää myyrää liittymään seuraan. Mutta myyrä etsii jääräpäisesti omaa aarrettaan pimenevästä ja pelottavaksi käyvistä metsästä. Kun se käsittää, ettei voi löytää omaa tähteä, se tahtoo ryöstää toisilta heidän kalleutensa. Mutta yritykset päättyvät onnettomasti. Lopulta myyrä ymmärtää, että oikea aarre ei ole ollenkaan sellainen kuin se kuvitteli. Itsekkyydystä vapauduttuaan se saa lopulta myös toivomansa tähden.

1. Keskustellaan lasten kanssa siitä, mitä on onni. Mitä onni tarkoittaa? Miltä se tuntuu vai tuntuuko se miltään? Missä onni tuntuu? Tarvitaanko sitä, jos tarvitaan, niin mihin? Voiko onnea ostaa? Mikä on onnen vastakohta? Voiko aina olla onnellinen? Millaisista asioista lapset haaveilevat? Onko hyvä, jos haaveet toteutuvat? Entä kateus, mitä se on? Saako olla kateellinen? Liittyvätkö kateus ja onni ystävyyteen? Jne.

2. Aikuinen pyytää lapsia haastattelemaan omia vanhempiaan, mummoaan, vaariaan tai muuta tuttua aikuista siitä, mitä onni on. Sen lisäksi, että aikuinen keskusteleee lapsen kanssa, hän voisi kirjoittaa tästä teemasta. Eroavatko lasten ja aikuisten onnen aiheet toisistaan? Keskustelua voisi jatkaa päiväkodin henkilökunnan kanssa. Lapset toimivat haastattelijoina ja aikuinen kirjaa vastauksia. Kootaan lopuksi kaikki ajatukset yhteen. Tehdään esimerkiksi leikekirja, joka asetetaan näytteille ja kaikkien katseltavaksi.

3. Maalataan elokuvan tunnelmia: pimeää metsää, iloisia häitä, nuotiopiirejä. Mikä jäi parhaiten mieleen?

4. Patsaita

a) Tehdään patsaita tunnesanoista. Kasvojen ilmeillä on helppo aloittaa. Sitten ilmennetään tunnetilaa koko vartalolla. Aikuinen kulkee patsaiden luo ja koskettaa niitä vuorollaan olkapäähän; mitähän patsas sanoo, kun se näyttää tuollaiselta?

b) Tehdään patsaita 3-4 lapsen ryhmissä. Yksi asetellaan patsaaksi. Muut määräävät myös ilmeen joka patsaalla täytyy olla. Vaihdetaan osia.

c) Kokeillaan myös kuinka 3-4 lasta saa muodostettua yhteispatsaan.

5. Istutaan piirissä. Aikuisella on esim. kaunis kivi, jonka hän kertoo tuottavan hyvää mieltä kaikille, jotka saavat pitää sitä kädessään. Hän antaa kiven varovasti jollekin lapsista. Muut lapset saavat sanoa hyviä asioita siitä lapsesta, joka pitää kiveä. Sitten kivi annetaan varovasti eteenpäin. Näin jatketaan, kunnes kaikki ovat saaneet kuulla itsestään jotakin hyvää.

6. Missä ja milloin on hyvä olla? Piirretään oma turvapaikka. Kerrotaan toisille paikasta.

7. Kirjoitetaan / piirretään kuva uudelle ystävälle. Aikuisen on hyvä ohjata työskentelyä niin, että kaikki saavat postia. Pyritään siihen, että kirjeen saa hän, jota lähettäjä ei vielä niin hyvin tunne.

8. Tehdään metsäretki ja kerätään aarteita. Kootaan aarteet yhteen ja kukin lapsi saa esitellä omansa.

9. Kerätään luonnosta aineksia omaan pöytäteatteriin. Lapset voivat pareittain tai pienissä ryhmissä rakentaa metsänäyttämön tukevalle alustalle. Hahmot voivat olla pieniä leluja tai ne voi tehdä itse. Tarina voi olla omin sanoin kerrottu Myyrän aarre tai itse keksitty satu. Kukin ryhmä esittää vuorollaan toisten ollessa yleisönä.

10. Aikuinen kerää pussiin pieniä esineitä. Hän voi johdatella lapsia elokuvan teemoihin

jo esinevalinnoillaan. Valaistaan huone tunnelmalliseksi ja istutaan piiriin. Kukin vuorollaan saa poimia pussista esineen tai pari. Aikuinen voi aloittaa tarinan, jota lapset jatkavat. Pussista poimittu esine pitää sisällyttää tarinaan.

Kukon ja kanan sauna

Ohj. Tini Sauvo / 1991 / 19 min.

Kukko-Mikko ja Kana-Kaisa päättävät lämmittää saunan. Sillä aikaa kun Kukko kantaa kylpyvedet ja hakkaa halot, lähtee Kana vastoja tekemään. Vaan sepä ei olekaan niin yksinkertaista: linnunpoikien kaitsemisesta väsynyt koivu toivoo saavansa ensin vettä juodakseen; kaivo haluaa korjauttaa ämpärin ja sepällä on työpäivän jälkeen nälkä. Lopulta kaikki kuitenkin järjestyy parhain päin ja "Huoli lähtee lauteilla kuin hiki höyhenestä Kukko-Ukon saunassa voi turhat murheet pestä. Murhe lähtee mielestä ja on laulun aika kas Kukko-Mikon saunassa sellainen on taika."

1. Keskustellaan siitä, onko toisia helppo auttaa. Mitä tarkoittaa itsekkyyys? Oliko kana tyhmä, kun auttoi auttamistaan. Olisiko kana auttanut, jos ei olisi tarvinnut oksia? Jne.

2. Kukon ja kanan sauna -tarina tapahtui ihanan kesäisessä, suomalaisessa maisemassa.

Keskustellaan siitä, oliko maisemassa mitään tuttua. Jos pääsisitte elokuvaan kävelyille, miltä siellä kuulostaisi? Mitä tuoksua haistaisitte?

3. Tehdään eväsretki kesäiselle niitylle, pellolle tai metsään. Heittäydytään pitkäkseen ja ollaan aivan hiljaa. Mitä ääniä kuuluu? Miltä tuoksuu?

4. Makoillaan niityllä ja katsellaan taivaalla vaeltavia poutapilviä. Mitä muotoja tai hahmoja niistä löytyy?

5. Tehdään koivuvastat. Ja jos mahdollista, niin saunotaan! Mitä saunalauluja tiedätte?

6. Maalataan maisemamaalauksia. Jos mahdollista, niin maalataan ulkona luonnossa.

7 Valmistetaan tuoksu- ja äänipurkkeja.

a) Kannelliset purkit, kuten filmi- kapis-yms. purkit sopivat hyvin.

Laitetaan aina kahteen purkkiin samaa tuoksuvaa maustetta, kuten vaniljaa, kanelia, neilikkaa, inkivääriä jne.

Lasten tehtävä on erottaa esim. kymmenestä tuoksupurkista parit.

b) Äänipurkit

Filmipurkit ovat sopivia, lasipurkkeja ei kannata äänipurkeiksi valita.

Laitetaan kahteen purkkiin saman verran helmiä, hiutaleita, herneitä, hiekkaa. Lasten tehtävä on äänen perusteella etsiä parit.

8. Elokuvasa kaikki vuorosanat laulettiin (vrt. ooppera). Esitetään tarina ja keksitään siihen itse vuorosanat.

9. Kokeillaan, sujuuko asioiden kertominen yksinkertaisia melodioita laulamalla. Säestystä varten voidaan tehdä omia soittimia.

a) Marakassi

Tarvitaan: ilmapallo, tapettiliisteriä, revittyjä sanomalehden suikaleita, tukeva puutikku, kuten vappuviuhkassa, maalariteippiä, pullovärit, lankaa, soraa, pikku kiviä tai riisiä tai herneitä.

Puhalletaan ilmapallo tulevan marakassin kokoiseksi ja laitetaan se solmuun. Tehdään tapettiliisteristä ja vedestä paksuhkoa seosta. Levitetään sanomalehden suikaleita ilmapallon ympärille liisteriseoksen avulla pari - kolme kerrosta. Annetaan kuivua välillä ja jatketaan vielä pari kerrosta. Kun pallo on taas täysin kuiva, siihen leikataan tikun kokoinen pikku reikä, josta ilmapallo vedetään ulos. Sitten palloon sujautetaan marakassin helmiä, eli soraa, kiviä, riisiä, herneitä. Kannattaa kokeilla erilaisia täytteitä, sillä ääni muuttuu niiden mukaan. Suljetaan aukko tikulla. Varmistetaan tikun pysyminen paikoillaan maalarinteipillä. Varteen kierretään vielä liisteriseoksen avulla sanomalehden suikaleita. Kun marakassi näyttää hyvältä ja tuntuu tukevalta, sen annetaan taas kuivua. Marakassi maalataan ja koristellaan pulloväreillä. Sen voi lopuksi vielä lakata ja sen varteen voi myös kiittää nauhaa tai lankaa.

b) Munamarakassi huovuttamalla
Tarvitaan: villaa, kindermunien yms.
koteloita, marseille -saippuaa tai
mäntysuopaa, soraa, pikku kiviä, riisiä,
herneitä.

Laitetaan koteloon sopiva määrä marakassin
helmiä eli soraa, kiviä. Suljetaan kotelo.
Kierretään kotelon ympärille n. 1-2 cm paksu
ilmava villakerros. Kostutetaan villa
lämpimällä saippualliuoksella ja aletaan
kevyin, pyörivin liikkein muotoilla marakassia
pyöreään muotoon. Marakassin
keskivaiheelle voi koristeeksi kiertää
muutaman kierroksen villalankaa. Kun
villakerros tuntuu kestävältä, lisätään
saippuaa ja hierotaan vielä vähän aikaa
tarmokkaasti. Kun villa tuntuu jämkäältä,
huuhdellaan marakassi lämpimällä vedellä.
Lopuksi huuhdellaan vuoroin kuumalla,
vuoroin kylmällä vedellä ja annetaan
kuivahtaa.

c) Sadekeppi

Tarvitaan, putkea, esim.
perunalastupurkkeja, tai kangaspakkojen
sisäputkea yms. sanomalehteä, värillistä
paperia, koristeita, kuten lankaa, liimaa,
ohuita, n. purkin halkaisijan mittaisia nauvoja
ainakin 20 putkea kohti, vasara, kauranjyviä,
siemeniä, pitkäjyväistä riisiä, mehupillin
palasia tai muuta putken sisälle laitettavaa.
Pullovärejä ja muita koristeita.

Hakataan kunnan alustan päällä vasaralla
naulat putkeen, joka puolelle. Kaadetaan
sisälle pari desilitraa soittoaineksia.
Suljetaan putken päädyt kunnolla. Peitetään
putkilo sanomalehdellä tai muulla paperilla.
Maalataan ja koristellaan putkilo. Putkea
hitaasti kääntelemällä kuuluu sisältä
kilkatusta.

d) Soiva lasi

Jalalliseen kristalliseen lasiin laitetaan 2/3
osaa vettä. Toisella kädellä pidetään lasin
jalasta kiinni. Toisen käden etusormi
kostutetaan ja sitä pyöritetään lasin reunaa
pitkin. Näin saadaan lasi soimaan. Äänen
korkeutta voi säädellä vesimäärää
vaihtelemalla.

Kukon ja kanan saunomisesta kertovat myös
erilaiset laulut, esimerkiksi Nukketeatteri
Sampon "Pieni pääsiäislevy" -cd:llä
kylvetään.

Tarinoita voi hyvin esittää musisoiden.
Keksitään erilaisia ääniä kuvaamaan tarinan
käänteitä ja sattumuksia eli sävelletään.
Soittiminä voivat olla vaikkapa edellä
mainitut itse tehdyt soittimet, lisäksi mukaan
voi ottaa triangeleita, kapuloita, ksylofoneja,
quiroja, lautasia, erilaisia pillejä jne.

11. Keksitään tarina ja kerrotaan se
soittimin. Millaiselta kuulostaisi tarina
variksesta, joka lennähtää kaupunkiin
tapaamaan ystävänsä pulua...

12. Kukon ja kanan sauna -tarinan voisi
hyvin esittää myös kuunnelmana. Tarvitaan
kertoja (ei välttämätön), kukko, kana ja muut
tarinan hahmot. Osa lapsista voi tehdä
ääniä. Kokoonnutaan lähekkäin niin, että
äänittäminen on mahdollista.

13. Tehdään oma muistipeli. Piirretään
tarinan hahmot tukevasta kartongista
leikatuille korteille. Väritetään ja muovitetaan
kortit.

14. Kerätään kukkia ja kasvinosia esim.
puun lehtiä ja prässätään kasvit. Niistä saa
valmistettua oman tai yhteisen
kasvimuistipelin ja samalla opitaan kasvien
nimiä.

Minulla on tiikeri

Ohj. Tini Sauvo ja Liisa Helminen / 1979 /
16 min.

Pienellä pojalla on kotonaan ujo tiikeri Kalle,
jonka poika koettaa naamioida milloin
koiraksi, milloin keinuhevoseksi, jottei sen
olemassaolo paljastuisi. Samassa talossa
asuu nimittäin pelottava Kotilaisen täti, joka
aina valittaa kaikesta.

Talon muillakin asukkailla on salaisuuksia:
vanhan leskirouvan kotoa kuuluu joskus
toitotusta ja töminää, ja poikamies Rissanen
tuulettaa mattoaan salaa iltapimeässä.
Leskirouvan toitottaja paljastuu elefantiksi.
Se herättää ankaraa paheksuntaa. Mutta
Rissanen rohkaistuu näyttämään "mattonsa"

keskellä päivää: se onkin elävä krokotiili. Tämä vapauttaa talon asukkaat. Kaikki soittavat ja tanssivat pihalla ja ovat ystäviä.

1. Keskustellaan elokuvan teemoista. Rohkeudesta, salaisuuksista, asioiden jakamisesta. Annetaan lasten kertoa omista naapureistaan, joilla kaikilla saattaa olla salaisuuksia. Millaisia asioita ei kehtaa tai uskalla kertoa kavereille?

2. Mikä on mielikuvitusystävä? Piirretään ja maalataan sellainen, annetaan sille nimi ja kerrotaan sen tarinaa.
vrt. Gunilla Bergström ”Mikko Mallikas ja Mulperi” (kirja, video)

3. Tehdään pelikortit tyyliin Hullunkuriset perheet. Piirretään elokuvan henkilöitä, esimerkiksi leskirouva, elefanti ja siskon tytär, Rissanen, krokotiili ja Rissaska jne. Annetaan lasten keksiä lisää hahmoja vaikkapa omista naapureistaan. Pelissä voi olla mukana myös kortti, jota kukaan ei soisi saavansa. Vaikkapa kellarissa asuva Häijy Rotta... Piirretään tukevalle paperille, leikataan ja muovitetaan.

4. ”Rikkinäinen puhelin”.
Istutaan piirissä, yksi lapsista aloittaa ja kuiskaa vierustoverilleen enintään kolmen sanan lauseen. Esimerkiksi ”porkkana lentää taivaalla” tms. Lause kiertää lapselta toiselle ja on tärkeää, että kuiskaa seuraavalle sen, mitä on itse kuullut. Piirin viimeinen sanoo hänelle kuiskatun lauseen lopuksi ääneen. Yleensä juttu on muuttunut matkalla, aivan kuten juoruillakin on tapana.

Kun talon salaisuudet olivat paljastuneet, kenenkään ei tarvinnut enää jännittää. Asukkaat alkoivat puhua toisilleen ja päättivät pitää juhlat.

5. Järjestetään juhlat. Keksitään yhteinen teema; puvut, ruoka, esitykset jne. Valokuvataan juhlavieraat ja myöhemmin maalataan juhlista.
vrt. Camilla Mickwitz ”Mimosan syntymäyö” (kirja, video)

6. Tutustumisleikki
Kuunnellaan musiikkia. Joku soittaa pianoa, kitaraa tai soitetaan musiikki levyiltä. Leikkijät

kulkevat ympäri huonetta. Kun pysähdytään, kätellään ja samalla kerrotaan lempiruuan nimi. Jatketaan leikkiä niin, että 2-3 kertaa pysähdyttäessä ja kätellessä ilmoitetaan lempiruoka, mutta seuraavalla kerralla ilmoitetaan vaikkapa lempiväri, parhaan ystävän nimi tai lempiohjelma televisiossa. Keksitään yhdessä, mitä halutaan tietää.

7. Rentoutusta

a) Valitaan sopuisat parit, joista toinen käy vatsalleen makaamaan peiton päälle lattialle. Toinen hieroo tennispalloa rullaten rauhallisen musiikin tahdissa toisen päästä varpasiin. Sitten vaihdetaan osia.

b) Tarvitaan levollista musiikkia. Jaetaan lapset kahteen ryhmään. Laitetaan tuolit piiriksi keskelle lattiaa. Toinen puoli istuu tuoleille kasvot keskelle päin ja silmät kiinni. Toisella ryhmällä on kullakin höyhen tai sulka. Kun musiikki alkaa soida, niin lapset kiertävät rauhallisesti piiriä ympäri. Kun musiikki lakkaa, sivellään höyhenellä kohdalle osuneen lapsen päätä ja niskaa. Musiikin soidessa liikutaan taas eteenpäin jne. Siten osat taas vaihtuvat.

Oppimateriaalin ovat tehneet luokan- ja lastentarhanopettaja Tuula Niiniranta ja lastentarhanopettaja Marjut Virsu.
Oppimateriaalin on tuottanut
Koulukinoyhdistys.